

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΧΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ. ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Η Συνθήκη για την Ανοικτή Θάλασσα, ή αλλιώς Συμφωνία σχετικά με τη Διατήρηση και την Αειφόρο Χρήση της Βιοποικιλότητας σε Περιοχές Πέραν της Εθνικής Δικαιοδοσίας (BBNJ), όπως είναι ο επίσημος τίτλος της, εισέρχεται σε μία νέα φάση. Ως εφαρμοστική της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), η Συμφωνία BBNJ βασίζεται στο καθιερωμένο διεθνές νομικό πλαίσιο που διέπει τους ωκεανούς, αντιμετωπίζοντας παράλληλα ορισμένα χρόνια κενά στη διατήρηση και αειφόρο χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Μετά την έναρξη ισχύος της τον Ιανουάριο του 2026, το ενδιαφέρον σήμερα στρέφεται προς την πρώτη Διάσκεψη των Μερών (COP1) που έχει προγραμματιστεί για τον Ιανουάριο του 2027, ενώ οι προσπάθειες εφαρμογής αρχίζουν να διαμορφώνονται ευρύτερα από ποικίλους θεσμικούς φορείς και σε διάφορες περιοχές ανά τον κόσμο.

2023

Υιοθέτηση Συμφωνίας

2026

Έναρξη ισχύος

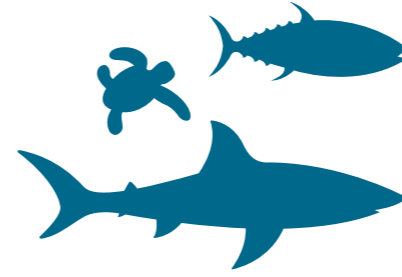
2027

Πρώτη Διάσκεψη των Μερών (COP1)

Πρόκειται για μια σημαντική πολιτική στιγμή. Οι πρώτες αποφάσεις στο πλαίσιο της Συμφωνίας – συμπεριλαμβανομένων των Κανονισμών Λειτουργίας των COP, των Επικουρικών Οργάνων, του καθορισμού μελών για αυτά τα όργανα, καθώς και του σχεδιασμού του Μηχανισμού Ανταλλαγής Πληροφοριών – θα συμβάλουν στη διαμόρφωση του τρόπου λειτουργίας της Συμφωνίας στην πράξη και μπορεί να επηρεάσουν τη φιλοδοξία και την αποτελεσματικότητά της με την πάροδο του χρόνου. Όπως και με άλλες πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες, η αποτελεσματικότητα της Συμφωνίας BBNJ θα εξαρτηθεί επίσης από τον τρόπο με τον οποίο τα Μέρη και οι σχετικοί θεσμικοί φορείς θα υλοποιήσουν προοδευτικά τις προβλέψεις της μέσω πρακτικής εφαρμογής, συνεργασίας και πολιτικής δέσμευσης.

Έως σήμερα, η Συμφωνία έχει ογδόντα εννέα Μέρη, ενώ δέκα από τα είκοσι δύο Μεσογειακά Κράτη δεν είναι ακόμη Μέρη. Από αυτά, εννέα είναι μέλη της Γενικής Επιτροπής Αλιείας της Μεσογείου (GFCM), ενώ και τα δέκα είναι Συμβαλλόμενα Μέρη της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Ποικίλοι λόγοι μπορεί να εμποδίσουν την έγκαιρη διαδικασία κύρωσης, προσχώρησης, αποδοχής ή έγκρισης μιας συνθήκης από μια χώρα. Ωστόσο, η ιδιότητα του Μέρους της Συμφωνίας BBNJ μπορεί να αποφέρει σημαντικά στρατηγικά και πρακτικά οφέλη στα μεσογειακά κράτη καθώς ξεκινά η εφαρμογή.

Σε αυτό το εξελισσόμενο πλαίσιο εφαρμογής, η Μεσόγειος αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρόσφορο περιφερειακό πλαίσιο ως προς το πώς η Συμφωνία BBNJ μπορεί να αλληλεπιδράσει με υφιστάμενα πλαίσια θαλάσσιας διακυβέρνησης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η Συμφωνία είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με την UNCLOS, περιλαμβάνοντας εγγυήσεις που προσδιορίζουν ότι η εφαρμογή της δεν θίγει ζητήματα σχετικά με τη θαλάσσια οριοθέτηση, την κυριαρχία, τα κυριαρχικά δικαιώματα ή τη δικαιοδοσία. Η σχετικότητά της με τη Μεσόγειο, επομένως, δεν εξαρτάται από την επίλυση όλων των ζητημάτων θαλάσσιας οριοθέτησης.

89

ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ BBNJ

9

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ (GFCM)

10

ΑΠΟ ΤΑ 22

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΚΡΑΤΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΗ ΜΕΡΗ

© Erling Svensen / WWF

«Με τη Συνθήκη για την Ανοικτή Θάλασσα πλέον σε ισχύ, είμαστε επιτέλους σε θέση να ενισχύσουμε την προστασία και τη διακυβέρνηση των παγκόσμιων θαλασσών πέρα από τις εθνικές δικαιοδοσίες και να επιταχύνουμε την πρόοδο για τον στόχο 30x30. Στη Μεσόγειο, όπου η υγεία των θαλασσών και η ανθρώπινη ευημερία είναι βαθιά αλληλένδετες, ένα κοινό νομικό πλαίσιο που ενθαρρύνει τη συνεργασία πέρα από σύνορα και θεσμούς σηματοδοτεί μια νέα εποχή για την προστασία της θάλασσας.»

Πρεσβευτής Peter Thomson,
Ειδικός Απεσταλμένος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ
για τους Ωκεανούς

Οι έγκαιρες αποφάσεις θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση του τρόπου λειτουργίας της συνθήκης στην πράξη και ενδέχεται να επηρεάσουν την εξέλιξη και την αποτελεσματικότητά της με την πάροδο του χρόνου.

<?> As reaffirmed by United Nations General Assembly (UNGA) resolutions on oceans and the law of the sea, with the latest one being UNGA resolution 80/110 (2025), 5th preambular paragraph

<?> United Nations Treaty Collection. Agreement under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversity of Areas beyond National Jurisdiction. New York, 19 June 2023. Treaty Status. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY,,,&mtmsg_no=XXI-10&chapter=21&clang=_en (accessed on 14 May 2026).

<?> Ibid.

<?> FAO. General Fisheries Commission for the Mediterranean - GFCM. Membership. <https://www.fao.org/gfcm/about/membership/en/> (accessed on 14 May 2026).

<?> UN Environment Programme (UNEP) Mediterranean Action Plan (MAP) Barcelona Convention. Contracting Parties. <https://www.unep.org/unepmap/who-we-are/contracting-parties> (accessed on 14 May 2026).

<?> BBNJ Agreement, Art. 8(3)-(4), Art. 10.

<?> BBNJ Agreement, Art. 66-67

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗΣ ΒΒΝJ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η ακόλουθη κατάσταση αντικατοπτρίζει την υπογραφή και επικύρωση της Συμφωνίας ΒΒΝJ από τα Μεσογειακά Κράτη (Μάιος 2026):

*Morocco deposited their instrument of Acceptance May 2026

ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΕΝΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Η Μεσόγειος παρουσιάζει ένα μοναδικά σύνθετο και στρατηγικά σημαντικό πλαίσιο διακυβέρνησης για τη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Αν και εκπροσωπεί λιγότερο από το 1% των παγκόσμιων θαλασσών, φιλοξενεί κατ' εκτίμηση το 18% των γνωστών θαλάσσιων ειδών, με υψηλά επίπεδα ενδημισμού και οικολογικά διασυνδεδεμένους οικοτόπους, από λιβάδια Ποσειδωνίας και οικοσυστήματα βαθιάς θάλασσας έως μεταναστευτικούς διαδρόμους τους οποίους χρησιμοποιούν κητώδη, καρχαρίες, τόνοι και θαλασσοπούλια. Ταυτόχρονα, η περιοχή αντιμετωπίζει έντονες και σωρευτικές πιέσεις από την υπεραλίευση, την κλιματική αλλαγή, τη ρύπανση, τη ναυτιλία, την υποβάθμιση οικοτόπων και την παράκτια δόμηση. Οι πιέσεις αυτές αναδεικνύουν τόσο τον επείγοντα χαρακτήρα όσο και τις δομικές προκλήσεις που αφορούν στην αποτελεσματική διατήρηση της φύσης.

Αν και εκπροσωπεί λιγότερο από το 1% των παγκόσμιων θαλασσών, Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΚΑΤ' ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟ 18% ΤΩΝ ΓΝΩΣΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΙΔΩΝ.

Ως ημίκλειστη θάλασσα βάσει της UNCLOS, η Μεσόγειος χαρακτηρίζεται από ισχυρή οικολογική αλληλεξάρτηση πέρα από τα εθνικά σύνορα. Οι μετακινήσεις ειδών, οι οικοσυστημικές διεργασίες, η ρύπανση και οι σωρευτικές ανθρώπινες πιέσεις δεν υπακούουν κατ' ανάγκη στα όρια εθνικής δικαιοδοσίας, γεγονός που καθιστά αναγκαία την περιφερειακή συνεργασία.

Ωστόσο, παραμένουν σημαντικά κενά διακυβέρνησης. Η τελευταία, στο επίπεδο της Μεσογείου, εξακολουθεί να δομείται σε μεγάλο βαθμό μέσω τομεακών πολιτικών, με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη διαχείριση της αλιείας, τη ρύθμιση της

ναυτιλίας και τον έλεγχο της ρύπανσης να συνυπάρχουν παράλληλα και όχι να διέπνεται από ολοκληρωμένες οικοσυστημικές προσεγγίσεις.

Η Μεσόγειος είναι συνεπώς πιο άμεσα σχετική με τη Συμφωνία BBNJ απ' ό,τι συνήθως πιστεύεται. Ενώ συνδέεται συχνά κυρίως με τη διακυβέρνηση απόμερων περιοχών σε διεθνή ύδατα, η Συμφωνία αντιμετωπίζει μια ευρύτερη πρόκληση διακυβέρνησης που είναι ιδιαίτερα οξεία στη Μεσόγειο: Πώς να βελτιωθεί η συνεργασία, ο σχεδιασμός και η διατήρηση της φύσης σε οικολογικά διασυνδεδεμένους θαλάσσιους χώρους που διαπερνούν εθνικές δικαιοδοσίες, τομείς και θεσμούς.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η Συμφωνία BBNJ αποσκοπεί στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης διατήρησης και αειφόρου χρήσης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε περιοχές πέρα από την εθνική δικαιοδοσία, ενώ ενισχύει τη διεθνή συνεργασία και συντονισμό. Η διεθνής συνεργασία αποτελεί βασικό στοιχείο της Συμφωνίας, η οποία θεσπίζει διαδικασίες για την ενίσχυση της συνεργασίας με σχετικά νομικά μέσα και πλαίσια, καθώς και ανάμεσα στους σχετικούς παγκόσμιους, περιφερειακούς, υποπεριφερειακούς και τομεακούς φορείς.

Όσον αφορά τα εργαλεία διαχείρισης βάσει περιοχής (Area Based Management Tools), συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, η Συμφωνία δημιουργεί ένα παγκόσμιο πλαίσιο μέσω του οποίου τα Μέρη μπορούν να προτείνουν, να αξιολογούν και να υιοθετούν μέτρα διατήρησης σε περιοχές πέραν εθνικής δικαιοδοσίας, συμπεριλαμβανομένων δικτύων ABMT.

Οι διατάξεις για την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση στο πλαίσιο της Συμφωνίας BBNJ παρέχουν επίσης ευκαιρίες για ενίσχυση της συνεργασίας στη Μεσόγειο και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών εκτίμησης επιπτώσεων, ειδικά σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των σωρευτικών επιπτώσεων ανθρωπογενών πιέσεων στα θαλάσσια οικοσυστήματα.

«Η οικονομία της Μεσογείου υποστηρίζει εκατομμύρια ανθρώπους και κοινότητες, επομένως η ισχυρότερη συνεργασία και η ορθή διακυβέρνηση σε διεθνές επίπεδο είναι πιο επείγουσες από ποτέ. Η έναρξη ισχύος της Συμφωνίας BBNJ αποτέλεσε μείζον ορόσημο, όμως πλέον φέρουμε την ευθύνη για τη διασφάλιση της εφαρμογής της. Οι κοινές προσπάθειες για ενίσχυση της προστασίας των θαλασσών και τη δημιουργία ενός βιώσιμου μέλλοντος είναι ουσιώδους σημασίας.»

Κώστας Καδής
Ευρωπαίος Επίτροπος για την Αλιεία και τους Ωκεανούς

<?> BBNJ Agreement, Art. 2.

<?> BBNJ Agreement, Art. 8(1).

<?> BBNJ Agreement, Art. 22(4).

<?> BBNJ Agreement, Art. 38.

<?> United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Mediterranean states work towards stronger transboundary marine cooperation on environmental assessments. <https://unece.org/media/news/402946> (accessed on 15 May 2026).

© naturepl.com / Franco Banfi / WWF

ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΚΡΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΥΡΩΣΟΥΝ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

Η Μεσόγειος δεν χρειάζεται ακόμα μια αυτοτελή ατζέντα διακυβέρνησης. Χρειάζεται ισχυρότερα εργαλεία για να υλοποιήσει δεσμεύσεις που έχουν ήδη αναληφθεί.

Στο σύνολο της Μεσογείου, οι χώρες έχουν δεσμευτεί σε φιλόδοξους στόχους για τη βιοποικιλότητα και τη διακυβέρνηση των θαλασσών, από το Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα του Kunming-Montreal και τον στόχο 30x30 (βάσει της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα) έως τις περιφερειακές δεσμεύσεις για τη βιοποικι-

λότητα στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βαρκελώνης και τους στόχους βιώσιμης αλιείας μέσω της GFCM. Ωστόσο, η μετατροπή των πολιτικών δεσμεύσεων σε ουσιαστικά αποτελέσματα διατήρησης της φύσης παραμένει μια συνεχή πρόκληση.

ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΚΡΑΤΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΚΟΜΗ ΚΥΡΩΣΕΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΗ:

1

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ.

Η COP1 τον Ιανουάριο 2027 θα υιοθετήσει κρίσιμες αποφάσεις σχετικά με τις ρυθμίσεις διακυβέρνησης, τους μηχανισμούς εφαρμογής και τις θεσμικές προτεραιότητες. Τα Μέρη θα συμβάλουν στη διαμόρφωση αυτών των αποφάσεων, ενώ τα μη Μέρη θα περιοριστούν σε συμμετοχή παρατηρητή.

2

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ.

Μεγαλύτερη επικάλυψη ανάμεσα στην BBNJ και τα υφιστάμενα πλαίσια μεσογειακής διακυβέρνησης μπορεί να διευκολύνει την ομαλότερη συνεργασία, την πιο συνεκτική εφαρμογή και μια ισχυρότερη οικοσυστημική προσέγγιση.

3

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ.

Για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η συμμετοχή στην BBNJ συνεπάγεται πρόσβαση σε μηχανισμούς ενδυνάμωσης ικανοτήτων και μεταφοράς θαλάσσιας τεχνολογίας.

4

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΥΠΟΨΗ.

Οι δυναμικές στο επίπεδο της πολιτικής, της διακυβέρνησης και της οικολογίας στη Μεσόγειο έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η ενεργός συμμετοχή διασφαλίζει ότι η εφαρμογή της Συνθήκης θα εξελιχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αντικατοπτρίζει τις περιφερειακές ανάγκες και τις πραγματικές συνθήκες.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΗΔΗ ΕΙΝΑΙ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ, Η ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΡΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΕΡΓΟΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗ:

1

ΕΝΕΡΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ COP1.

Οι πρώιμες αποφάσεις θα διαμορφώσουν τον τρόπο λειτουργίας της Συμφωνίας στην πράξη, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων διακυβέρνησης, καθώς και των μηχανισμών εφαρμογής και συνεργασίας.

2

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΕΩΝ ΜΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ.

Η εφαρμογή της Συμφωνίας θα είναι ισχυρότερη εάν η συνεργασία με φορείς όπως η Σύμβαση της Βαρκελώνης, η GFCM, η ACCOBAMS και οι σχετικές διαδικασίες του ΙΜΟ υποστηριχθεί ενεργά.

3

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.

Αυτό περιλαμβάνει τη διερεύνηση σε ποιους τομείς μπορεί η Συμφωνία να έχει πραγματική προστιθέμενη αξία, όπως π.χ. στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την ενδυνάμωση ικανοτήτων ή τη διατήρηση της φύσης βάσει περιοχής, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες.

4

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ.

Η εφαρμογή της Συμφωνίας στη Μεσόγειο θα είναι πιο αποτελεσματική εάν η εμπειρία, η τεχνογνωσία και οι ανάγκες εφαρμογής διαμοιράζονται σε ολόκληρη την περιοχή, συμπεριλαμβανομένων χωρών που ακόμη διερευνούν την επικύρωση.

Σε μια εποχή εντεινόμενης πίεσης στη θαλάσσια βιοποικιλότητα και στις οικοσυστημικές λειτουργίες και υπηρεσίες, η πλήρης συμμετοχή των μεσογειακών χωρών στη διαδικασία της BBNJ δεν είναι μόνο ένα διαδικαστικό ζήτημα. Είναι μια στρατηγική ευκαιρία για την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας, την επιτάχυνση της εκπλήρωσης υφιστάμενων δεσμεύσεων και τη βελτίωση των επιτευγμάτων στη διατήρηση της φύσης σε ολόκληρη τη Μεσογειακή λεκάνη.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: © Teo Lucas / Gigante Azul / WWF

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ: © naturepl.com / Franco Banfi / WWF

Συγγραφείς: Giuseppe Di Carlo, Camille Loth, Daniela Diz

© WWF 2026. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε το wwfmmi.org

Ελληνική μετάφραση παραγγελεύσει βάσει του πρωτότυπου εγγράφου: Di Carlo et al. (2026). The High Seas Treaty and the Mediterranean. Why it matters. WWF Mediterranean Marine Initiative (MMI).

Εργαζόμαστε για τη διατήρηση
του φυσικού πλούτου του πλανήτη
προς όφελος των ανθρώπων
και της άγριας ζωής

μαζί μπορούμε. wwf.gr

WWF Ελλάς,

Χαριλάου Τρικούπη 119-121,
Αθήνα 114 73, Ελλάδα.

τηλ.: 210 3314893